

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ
ТА МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Відділ модернізації механізмів управління економікою

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЄВРОПЕЙСЬКА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 051 «Економіка»
освітньо-науковий рівень доктор філософії
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2024/2025
Семестр 4
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

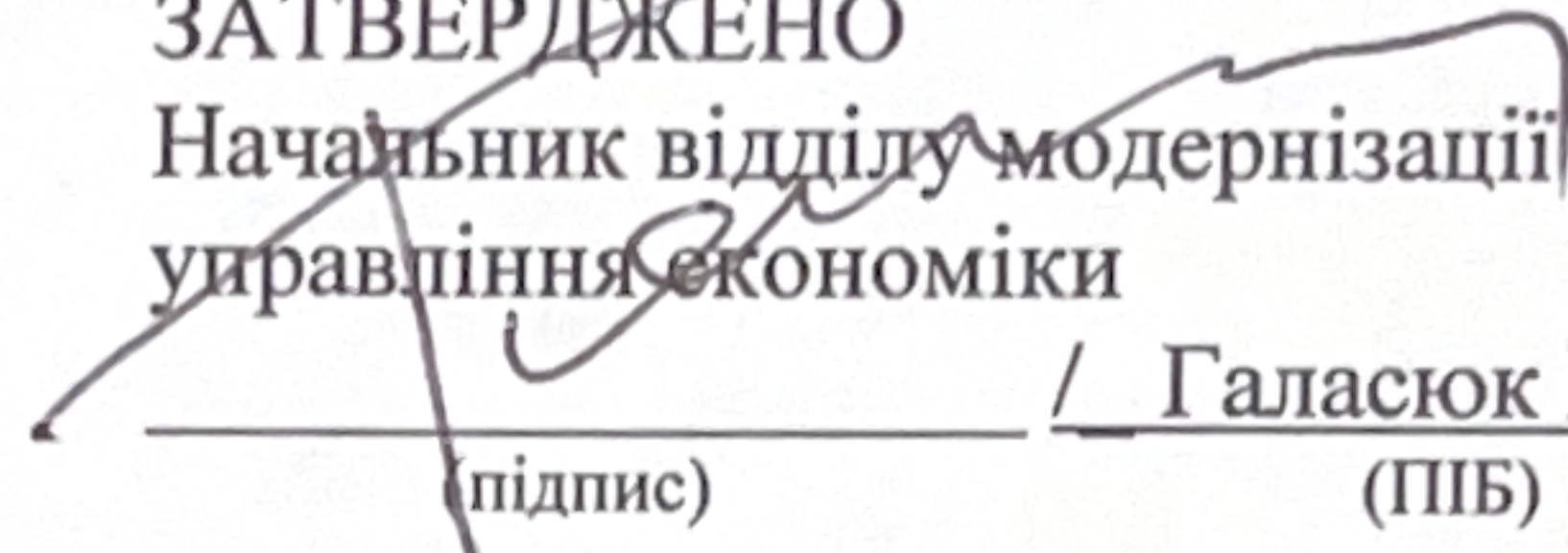
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Київ – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Європейська модель розвитку» розроблена на основі освітньо-наукової програми 051 – Економіка та навчального плану. Підготовлено начальником відділу модернізації механізмів управління економіки ДНДІМЕ, д.е.н. Галасюком В.В.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Начальник відділу модернізації механізмів управління економіки

 / Галасюк В.В. /
(підпис) (ПІБ)

Протокол № 4 від «27» 08 2024 р.

ВСТУП

Навчальний курс «Європейська модель розвитку» входить до циклу загальноосвітніх економічних дисциплін на факультеті міжнародної економіки та менеджменту і спирається на раніше засвоєні аспірантами предмети: «Міжнародна економіка», «Міжнародна економічна діяльність України», «Міжнародна торгівля», «Міжнародні організації», «Європейська інтеграція» та ін.

Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Європейська модель розвитку» передбачає послідовний цільовий виклад основних питань розвитку інтеграційних процесів між Україною та Європейським союзом з точки зору доробку та стратегічних завдань.

Міждисциплінарні зв'язки робочої програми навчальної дисципліни: «Європейська модель розвитку» входить до циклу загальноосвітніх економічних дисциплін на факультеті міжнародної економіки та менеджменту і спирається на раніше засвоєні аспірантами предмети: «Міжнародна економіка», «Міжнародна економічна діяльність України», «Міжнародна торгівля», «Міжнародні організації», «Європейська інтеграція» та ін.

Мета вивчення дисципліни – вивчення даної дисципліни є формування ключових компетенцій у сфері формування та реалізації стратегії європейської інтеграції України, крім того, передбачається набуття аспірантами комплексних знань про найважливіші теоретичні і практичні аспекти інтеграційних зусиль України та спеціалізованих знань щодо розвитку інтеграційних процесів між Україною та Європейським союзом, а також практичних навиків щодо вироблення національної позиції та її аргументованого відстоювання в контексті євроінтеграційних процесів.

Завдання (навчальні цілі) дисципліни спрямовані на:

- розуміння суті інтеграційних процесів, взаємозв'язки їх форм, суб'єктів та рівнів;
- уміння аналізувати і оцінювати економічні, політико-правові, соціально-культурні, технологічні складові та інфраструктуру інтеграційних процесів за участю України та ЄС;
- вивчення принципів, процесів міжнародного поділу праці, спеціалізації та кооперування, як вирішального чинника розвитку європейських інтеграційних процесів;
- розуміння форм, методів і механізмів регулювання міжнародної торгівлі, процесів міграції робочої сили та руху капіталу в Європейському союзі;
- вивчення та аналіз доробку національних економік, у т.ч. України, на шляху до інтеграції з ЄС;
- уміння розробляти та аналізувати елементи та в комплексі стратегічні напрямки розвитку національної економіки;
- уміння використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України, враховуючи тенденції і перспективи розвитку міжнародних економічних відносин з ЄС.

Предметом дисципліни є дослідження закономірностей та тенденцій взаємодії національної економіки в процесі її євроінтеграційних зусиль з визначенням стратегічних пріоритетів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен набутти такі результати навчання:

1. Знання:

основних засад інтеграційних процесів в ЄС; особливостей формування, розробки та запровадження стратегії інтеграції країни до ЄС; етапів формування, розробки та запровадження галузевих стратегій Європейського Союзу; механізму оптимізації національно-наднаціональних моделей науково-технічного співробітництва; механізмів та інструментів інтеграційних процесів в ЄС; напрямків та етапів інтеграційних процесів в ЄС за участю

України; регулювання європейських проектів Україною; специфіку стратегій інших європейських країн; абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.

2. Уміння:

використовувати методику розробки та етапність реалізації спільних горизонтальних політик ЄС, збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань; здійснювати управління процесами макро- та мікроекономічного регулювання в ЄС; реалізовувати і використовувати механізми та інструменти горизонтальних політик ЄС; проводити контроль управлінської результативності горизонтальних та секторальних політик ЄС; контролювати параметри міжнародної конкурентоспроможності галузей, регіонів країн Європейського Союзу; виявляти регулятивні пріоритети у формуванні системної підтримки малого і середнього бізнесу в ЄС.

3. Комунікація:

здатність працювати у міжнародному просторі, застосовувати управлінські навички у сфері європейської інтеграційної політики.

4. Автономність та відповідальність:

продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення, розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення, які можуть впливати на діяльність міжнародних суб'єктів господарювання.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у аспірантів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей та програмних результатів навчання, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Європейська інтеграційна політика» у відповідності до освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.	ПРН 1.	Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові
ЗК 4.	Здатність вести професійну комунікацію	ПРН 3.	Демонструвати навички спілкування в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
ФК 3.	Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань	ПРН 9.	Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань
ФК 6.	Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	ПРН 12.	Формулювати нові гіпотези та наукові задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язку, беручи до уваги наявні ресурси
ФК 11.	Вміння планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення	ПРН 17.	Організувати розробку та проведення проектів у сфері економіки із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною «Європейська стратегія України» представлена в табл. 2.

**Матриця відповідності компетентностей результатам навчання
за дисципліною «Європейська стратегія України»**

Компетентності		Результати навчання			
		Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК 2.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.	+	+		
ЗК 4.	Здатність вести професійну комунікацію			+	
СК 3.	Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань		+		
СК 6.	Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.		+		
СК 11.	Вміння планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення				+

Засвоєні аспірантами знання та набуті під час вивчення даної дисципліни навички є основою для здійснення практичної діяльності у сфері міжнародної економіки, міжнародних економічних відносин, глобальної діяльності корпорацій.

Досягненню мети та ефективній реалізації завдань вивчення дисципліни підпорядкована логіка її викладання, структура і зміст.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	денна форма				
		Л*	С*	І*	ПК*	СР*
Тема 1. Суть та значення інтеграційних стратегій в умовах глобалізації світового господарства	10	2	2	-	-	6
Тема 2. Суб'єкти європейських відносин України	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Компонентний склад стратегії інтеграції країни до Європейського союзу (I)	10	2	2	-	-	6
Тема 4. Компонентний склад стратегії інтеграції країни до Європейського союзу (II)	10	2	2	-	-	6
Тема 5. Механізми та інструменти інтеграційних процесів в ЄС	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Напрямки та етапи інтеграційних процесів в ЄС за участю України	10	2	2	-	-	6
Тема 7. Регулювання європейських відносин	10	2	2	-	-	6
Тема 8. Оцінка доцільності та ефективності участі в європейських відносинах	10	2	2	-	-	6
Тема 9. Специфіка стратегій Європейських країн.	10	2	2	-	-	6
Усього годин	90	18	18	-	-	54

* Л – лекції; С – семінарські заняття; І – індивідуальні заняття; СР – самостійна робота, ПК* – підсумковий контроль.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Суть та значення інтеграційних стратегій в умовах глобалізації світового господарства

Визначення інтеграційних процесів, глобалізації. Рівень розвитку відносин (контакти, взаємодія, співробітництво, інтеграція). Вплив глобалізації на прискорення інтеграційних процесів.

Місце європейської інтеграції в системі світогосподарських відносин України. Принципи розвитку європейських відносин. Хронологія розвитку європейських відносин. Історія розвитку відносин. ЄС для України та Україна для ЄС. Особливості проведення переговорів на сучасному етапі взаємовідносин.

Тема 2. Суб'єкти європейських відносин України

Україна та ЄС як основні суб'єкти. Державні органи влади. Органи місцевого самоврядування. Місцеві громади. Підприємства. Громадські організації. Фонди. Заклади освіти. Фізичні особи. Об'єднання суб'єктів. Інші країни, які мають взаємовідносини з Україною та ЄС. Інституційне забезпечення процесу інтеграції України до ЄС.

Тема 3. Компонентний склад стратегії інтеграції країни до Європейського союзу (I)

Вільний рух товарів. Вільний рух людей. Вільне надання послуг. Вільний рух капіталу. Корпоративне (компаній) законодавство. Конкурентна політика. Сільське господарство. Рибне господарство. Транспортна політика. Оподаткування. Єдиний валютний союз. Статистика. Соціальна політика. Енергетична політика. Промислова політика. Малі та середні компанії. Наука та дослідження. Освіта та підвищення кваліфікації.

Тема 4. Компонентний склад стратегії інтеграції країни до Європейського союзу (II)

Телекомунікації та інформація. Культурна та аудіовізуальна політика. Регіональна політика та координація. Навколишнє середовище. Споживачі та охорона здоров'я. Юриспруденція та внутрішні справи. Митний союз. Зовнішні відносини. Спільна політика зарубіжна та політика безпеки. Фінансовий контроль. Фінансові та бюджетні умови. Інституції. Інше. Динаміка компонентного складу.

Тема 5. Механізми та інструменти інтеграційних процесів в ЄС

Визначення стратегічної мети. Участь у спільних проектах. Складання заявок на участь в європейських проектах. Фінансування. Законодавство. Спільний доробок. Ринкові та адміністративні інструменти. Спільні позиції. Спеціалізація та кооперування. Внутрішнє та зовнішнє середовище реалізації європейських стратегій України. Джерела інформації про європейських суб'єктів. ЗМІ. Інтернет. Державні органи влади. Європейські партнери. Запрошення до участі (тендери). Особисті контакти. Конференції та семінари. Заклади освіти. Визначення пріоритетів.

Тема 6. Напрямки та етапи інтеграційних процесів в ЄС за участю України

Преференційна торгівля. Статус ринкової економіки. Зона вільної торгівлі. Митний союз. Спільний ринок. Валютний союз. Економічний союз. Відносини з третіми країнами (США, Росія). Програми дій Україна-ЄС та оцінка їх виконання. Європейська Політика Сусідства. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами

та їх державами-членами. Результати самітів Україна—ЄС. Доробок України в євроінтеграційному напрямі. Участь України в інших інтеграційних угрупованнях.

Тема 7. Регулювання європейських відносин

Регулювання європейських проектів Україною (звітність, дозволи тощо). Регулювання європейських проектів з боку ЄС. Регулювання місцевими органами влади. Регулювання фондами ЄС. Двостороннє та багатостороннє регулювання. Регулювання європейських відносин їх учасниками. Спільні заходи та політика.

Тема 8. Оцінка доцільності та ефективності участі в європейських відносинах

Економічна оцінка. Правова оцінка. Технологічна оцінка. Соціальна оцінка. Політична оцінка. Екологічна оцінка. Інституціональна оцінка. Інформаційна оцінка. Визначення конкурентних переваг. SWOT аналіз. Визначення національних економічних інтересів. Вимоги сторін інтеграційних процесів.

Тема 9. Специфіка стратегій Європейських країн

Португалія. Іспанія. Ісландія. Ірландія. Польща. Угорщина. Словаччина. Словенія. Чехія. Кіпр. Мальта. Литва. Латвія. Естонія. Україна. Росія. Португалія. Іспанія. Ісландія. Ірландія. Польща. Угорщина. Словаччина. Словенія. Чехія. Кіпр. Мальта. Литва. Латвія. Естонія.

3. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АСПІРАНТІВ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ»

Перше заняття проводиться у вигляді лекції, наступні заняття – контактні. У продовж семестру проводяться два модульних контролю. Для визначення рівня досягнення результатів навчання передбачено тренінг – апробація PBL-методу (проблемно-орієнтованого навчання), під час якого аспіранти презентують результати своєї індивідуальної роботи (ІР) та демонструють набуті навички. Завершується дисципліна – заліком.

Форми контролю результатів навчальної діяльності аспірантів та їх оцінювання

Форми контролю		Максимальна кількість балів	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Усна доповідь (доповнення, робота в аудиторії)		«5» x 6 = 30	«5» x 5 = 25
Кейс (робота в аудиторії)		20	10
Задача (робота в аудиторії)		10	5
Разом		60	40
Контрольна (модульна) робота № 1	Теми 1–9	20	10
Види індивідуальних завдань			
Формування аналітичних звітів за заданою тематикою / написання реферату (есе) за заданою тематикою		5	20
Критичний аналітичний огляд наукових публікацій		15	30
Представлення результатів науково-дослідних робіт на аспірантських конкурсах, конференціях, олімпіадах тощо		+ Бонусні бали (до 10)	+ Бонусні бали (до 10)
Всього		100	100

Організація оцінювання:

Оцінювання для аспірантів денної форми навчання здійснюється впродовж семестру з усіх видів робіт, включаючи самостійну роботу та виконання індивідуальної роботи за наданою тематикою. Написання аналітичних звітів за заданою тематикою оцінюється у 10 балів, написання реферату (есе) та критичний огляд наукових публікацій оцінюється по 5 балів.

Контрольна (модульна) робота здійснюється 2 рази на семестр за відповідними темами дисципліни, кожен з яких оцінюється від 0 до 10 балів. Завдання першої і другою контрольною (модульною) робіт включають у себе вирішення тестових завдань.

Для аспірантів заочної форми навчання передбачено:

- заняття в аудиторії;
- 2 контрольні (модульні) роботи, кожен з яких оцінюється від 0 до 5 балів. Завдання для проведення контрольної (модульної) роботи включають у себе вирішення тестових і теоретичних завдань;
- індивідуальні роботи: аналітичний звіт за заданою тематикою оцінюється у 30 балів, написання реферату (есе) та критичний огляд наукових публікацій оцінюється по 10 балів.

Плани семінарських занять відповідають «Змісту навчальної дисципліни за темами» та зазначені в «Методичних матеріалах з вивчення навчальної дисципліни».

Переведення 100-бальної шкали оцінювання в 4-и бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку:

Шкала оцінювання: КНЕУ та ECTS

Відмінно / Excellent	90-100
Добре/Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

4.1. Основна література

1. Антидемпінгова політика Європейського Союзу: Практ. посіб. для українських виробників та експортерів / Антидемпінгова служба Європейської комісії; Представництво України при ЄС — К.: Катран груп, 2001. — 149 с.
2. Безпосереднє сусідство України з ЄС: закриті кордони чи нові імпульси до співпраці?: Матеріали міжнар. "круглого столу" експертів (м. Ужгород, 7—9 листопада 2002 р.) / Національний ін-т стратегічних досліджень (Закарпатський філіал); Фонд Фрідріха Еберта (Регіональне бюро в Україні, Білорусі, Молдові); Фонд "Європейський дім" / Олександр С. Власюк (голов. ред.). — 1. вид. — Ужгород: Видавництво В. Падяка, 2002. — 180 с.
3. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. та ін. Глобальні трансформації стратегії розвитку: монографія. — к.: ВШОЛ, 1998.
4. Бураковський Ігор, Мовчан Вероніка, Вітер Олена, Лендьел Мирослава, Сушко Олександр. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами / Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень "ЄвроРегіо Україна" / Ірина Солоненко (ред. кол.). — К.: К.І.С., 2004. — 358 с.
5. БургуаніТьеррі, Рогачова Ганна Анатоліївна, Серьогін Олександр Юрійович. Право та політика ЄС у сфері захисту прав споживачів: Навч. посібник. — К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2003. — 182 с.
6. Ваврищук Віталій, КалішукЕва, Таран Світлана, ХойнаЯнуш, Ясько Наталія. Державна допомога виробникам в Україні: реформування відповідно до норм СОТ та ЄС / Український центр міжнародної інтеграції / Сергій Касьянов (ред.). — К.: Нора-Друк, 2004. — 86 с.
7. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г.Білорус, Д. Г. Лук'яненко та ін. — К.: КНЕУ, 2001.
8. Досвід країн Вишеградської четвірки на шляху до ЄС: можливості для України: Аналітичні оцінки / Національний ін-т стратегічних досліджень (Закарпатський філіал); Фонд ім. Фрідріха Еберта / В. І. Андрійко (ред. кол.). — Ужгород: Видавництво В. Падяка, 2003. — 134 с.

9. Ентін Лев. Інституційна структура та механізм прийняття рішень у Європейському Союзі: Навч. посібник / Програма Tacis Європейського Союзу в Україні; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". — К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. — 136 с.
10. Карпов В. І., Саверченко О. О., Радзівська Л. Ф., Єгоров І. Ю. Інноваційний потенціал України та країн ЄС (порівняльний аналіз) / Український ін-т науково-технічної і економічної інформації; НДІ статистики Держкомстату України. — К.: УкрІНТЕІ; НДІ статистики, 2002. — 40 с.
11. Кормнов Ю. Ориентация экономики на конкурентоспособность //Экономист. — 1997. № 1. — с. 38—48.
12. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економічна інтеграція. — К.: ВПОЛ, 1996.
13. Малиновська Олена. Україна, Європа, міграція: міграції населення України в умовах розширення ЄС. — К.: Бланк-Прес, 2004. — 172 с.
14. Паппас Спірос. Транспортна політика Європейського Союзу: Навч. посібник / Програма Tacis Європейського Союзу в Україні; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". — К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. — 79 с.
15. Пахомов Ю. М., Лук'яненко Д. Г., Губський Б. В. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі. — К.: Україна, 1997.
16. Прокопенко Євген Леонідович, Хоровський В'ячеслав Леонідович. Фінансові ринки ЄС: Навч. посіб. / Програма Tacis Європейського Союзу в Україні. — К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. — 114 с.
17. Регіональна політика ЄС після його розширення: Аналітичні оцінки: Матеріали міжнар. семінару / Національний ін-т стратегічних досліджень (Закарпатський філіал); Фонд Конрада Аденауера. Представництво в Україні / О. С. Власюк (ред. кол.). — Ужгород: Ліра, 2004. — 242 с.
18. Сімпсон Робін, Синкова Олена Михайлівна. Регулювання послуг загального інтересу в ЄС: Навч. посібник / Програма Tacis Європейського Союзу в Україні; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". — К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. — 128 с.
19. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі / Пер. з англ. Р. Ткачук.-К .:» Основи», 2004.-871 с.
20. Поліструктурна динаміка глобалізованого медіа ринку ЄС. : Монографія / Чужиков А.В.. — К.: КНЕУ, 2016. — 125 с.
21. Соколенко С. И. Глобальные рынки XXI столетия: перспективы Украины. — К.: Логос, 1998. — 568 с.
22. Чужиков А. Особливості еволюції медіа ринків в глобальній економіці / А. В. Чужиков // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн. -К.: НАУ, 2011. - № 2. — С. 236 -240.
23. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. проф. Д. Г. Лук'яненка. — К.: КНЕУ, 2001.
24. Толстопятенко Геннадій Петрович. Податкове право ЄС: Навч. посібник / Програма Tacis Європейського Союзу в Україні; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". — К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. — 196 с.

4.2. Додаткова література

1. Вплив інституційного фактору на структуру та ефективність економічної політики ЄС: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / Ю.Л. Грінченко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2003. — 21 с.
2. Геоелектронні трансформації в Центрально-Східному регіоні Європи в контексті національних пріоритетів України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / Н.М. Грущинська; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. — К., 2003. — 18 с.
3. Демократизаційний вимір євроінтеграції: рольові функції та системні впливи Ради Європи: Автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.04 / І.С. Піляєв; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. — К., 2004. — 39 с.
4. Диверсифікація промислового виробництва України в умовах міжнародної економічної інтеграції (на прикладі харчової промисловості): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / В. О. Котляренко; Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2004. — 19 с.:

5. Досвід європейської інтеграції Польщі: перспективи для України: Автореф. дис... канд. політ. наук: 21.01.01 / М. Б. Басараб; Нац. ін-т стратег. дослідж., Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки. — К., 2004. — 15 с.
6. Еволюція політики Європейського Союзу щодо країн Центральної та Східної Європи: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / Н. М. Буренко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2004. — 26 с.
7. Європейська політична інтеграція в сучасній цивілізаційній системі: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / О. Ю. Полтораков; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. — К., 2004. — 16 с.
8. Митна політика в контексті європейського вектору інтеграції України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / А. Б. Яценко; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2003. — 18 с.
9. Організаційно-економічні механізми підвищення ефективності промислових підприємств в умовах трансформації та євроінтеграції (на прикладі промислових підприємств Польщі та України): Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.06.01 / А. Ліманський; НАН України. Ін-т регіон. досліджень. — Л., 2003. — 40 с.
10. Політика Європейського Союзу стосовно України: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / О. Є. Пристайко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2004. — 21 с.
11. Регіональний розвиток у європейському спільному економічному просторі (динамізація та структурні зміни): Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.05.01 / В.І. Чужиков; Київ. нац. економ. ун-т. — К., 2003. — 33 с.
12. Поліструктурна динаміка глобалізованого медіа ринку ЄС. : Монографія / Чужиков А.В.. — К.: КНЕУ, 2016. — 125 с.
13. Система регулювання зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією у країнах Центральної і Східної Європи: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / Н.В. Горін; Укр. акад. зовніш. торгівлі. — К., 2004. — 20 с.
14. Суспільно-географічні засади розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами-членами Європейського Союзу: Автореф. дис... канд. геогр. наук: 11.00.02 / І. Г. Савчук; НАН України. Ін-т географії. — К., 2004. — 19 с.
15. Тіньові економічні процеси в країнах Європейського Союзу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / А. М. Копистира; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2003. — 20 с.

4.3. Нормативно правова

1. КМУ Розпорядження Про заходи щодо реалізації пріоритетних положень Програми інтеграції України до Європейського Союзу.
2. План дій Україна-Європейський Союз. Європейська Політика Сусідства.
3. План-графік імплементації положень Плану дій ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ в Україні.
4. Послання Президента України до Верховної Ради України "Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2003 році"
http://www.eclg.gov.ua/new/html/ukr/7/presidential_address_to_vr_17_03_2004.html - 7 Тематична доповідь: Розширення Європейського Союзу — нові можливості та перспективи для України 17 березня 2004 року.
5. Програма інтеграції України до Європейського Союзу.
6. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами.
7. Указ Президента України Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу.